Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Тел.: HEnderson 4-0807, 4-0237. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 100. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го ТРАВНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 26, 1954. No. 100. VOL. LXI.

ЗДА ПОСИЛАЮТЬ ЗБРОЮ СУСІДАМ ҐВАТЕМАЛІ

ЛІТАКАМИ ВОЗЯТЬ ЗБРОЮ ДО ГОНДУРАСУ І НІКАРАҐУІ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ ТЕРЕНОМ КОМУНІСТИЧНОЇ ПІДРИВНОЇ АКЦІЇ

Вашинґтон. — Державний департамент повідомив, що ЗДА літаками возять малу зброю до Нікараґуї і Гондурасу, бо побоюються, що ці дві країни можуть бути тереном підривної комуністичної дії із Ґватемалі, яка недавно дістала 2,000 тонн зброї, привезеної з комуністичної Польщі, а випродукованої в Чехословаччині. Гондурас — це сусідня східня держава від Ґватемалі, а Нікараґуя лежить на схід від Гондурасу. Державний департамент повідомляє, що два або три американські літаки типу Ґловбмастер, які можуть везти коло 25 тонн тягару, возять до цих країн пістолі, кріси, машинові скорострілі та амуніцію. В повідомленні не подано місця, звідки цю зброю возять, хоч було приватне повідомлення, що це діється з місцевости Мобіл в стейті Алабама. Одночасно повідомляють, що ЗДА підписали з цими державами Центральної Америки взаємний оборонний договір, з Гондурасом 20 травня, а з Нікараґуа 23 квітня. В цих договорах передбачена посилка зброї із ЗДА та американська допомога при вишколі війська цих обох країн. Оборонні договори мають ЗДА ще з такими іншими південно - американськими державами: Еквадором, Перу, Кубою, Бразилією, Чіле, Колюмбією, Уруґваєм і Домініканською Республікою. Державний департамент занепокоєний вістками про те, що до Ґватемалі мають надійти дальші посилки зброї з комуністичних країн. Представник державного департаменту Лінколн Вайт заявив, що приспішено посилку зброї до цих сусідів Ґватемалі при допомозі літаків, бо, мовляв, це така сама ціна, якби зброю посилати кораблем, а пізніше поїздом або автами. Але фахівці твердять, що це не відповідає дійсності. Ґватемаля має армію, що становить 22,000 вояків, а також малі летунські сили, Оборонні сили Гондурасу виносять тільки 2,500 вояків й батерію артилерії і 26 літаків. Нікараґуа має 220 офіцерів і 3,000 вояків та резерву, що складається з 4,000 вояків. Ґватемаля була переконана, що ЗДА не продадуть їй зброї, тому купила її в комуністичній Чехії, і заявляє, що вона має право, як самостійна держава, купувати зброю, де їй захочеться. — З Москви повідомляють, що советський уряд вже зареаґував на повідомлення державного департаменту, бо московське радіо, шість годин пізніше після повідомлення з Вашинґтону, обвинувачувало ЗДА, що вони „приготовляють атаку на Ґватемалю", посилаючи зброю до цих двох країн, які є під американською контролею. Вашинґтон, заявило московське радіо, не міг сам відважитися на атаку на Ґватемалю, і тому послуговується такими способами як ті, що про них повідомив державний департамент. — Ґватемальський уряд повідомив, що осягнено перше порозуміння із ЗДА, яке може привести до „закінчення напруження між обома державами". Це повідомлення видано після розмови американського амбасадора Джана Пюріфоя із ґватемальським закордонним міністром Ґуїллермо Торіелло.

Новленд вірить, що Конґрес надасть права стейтів Алясці і Гаваям

Вашинґтон. — Республіканський провідник Сенату секретар Вільям Ф. Новленд заявив, що, на його думку, Конґрес прийме законопроєкт про надання прав стейтів Алясці і Гаваям. І Палата Репрезентантів і Сенат прийняли законопроєкт про надання прав стейту ЗДА Гаваям, але Палата Репрезентантів відкинула законопроєкт про надання прав стейту Алясці, і від того часу цей законопроєкт застряг в Конґресі. Новленд сподівається, що Конґрес прийме й інші законопроєкти: про соціяльне забезпечення, програму охорони здоров'я, допомогу закордонові, взаємний торговельний договір та атомову енерґію. Новленд підкреслював, що уряди Рузвелта і Трумена не могли перевести в життя законопроєкту про морський шлях св. Лаврентія, хоч мали значнішу більшість у Конґресі, ніж її має президент Айзенгавер.

Закон про комуністичні поштові посилки

Вашинґтон. — Член Конґресової Комісії для поборювання протиамериканської діяльности, конґресмен Кіт Кларді вніс законопроєкт, згідно з яким на кожній комуністичній поштовій посилці треба зазначити червоними буквами „Комуністична пропаґанда". Ці букви мусіли б бути розміром на пів цаля. До „комуністичних" поштових посилок конґресмен Кларді зараховує всі посилки, які приходять або відходять до тих усіх організацій, що згідно з законом 1950 року зазначені як підривні, комуністичні організації, а також ту всю пошту, яка вчить і дораджує та закликає до таких політичних, господарських доктрин, які є комуністичні.

В АМЕРИЦІ

● **Д-р Вільям С. Вітон**, професор Пенсилвенського університету і дорадник Крайової Мешканевої Конференції, що відбула свої наради в Нюарку, заявив, що будівельний плян вати кожного року по одному президента Айзенгавера будумільйонові нових помешкань — незадовільний, бо потреба нових помешкань з кожним новим роком є щораз більша.

● **Торговельна Палата** повідомляє з Вашинґтону, що 15 червня відбудеться конференція, на якій будуть обговорені способи оборони американської продукції проти атомової атаки. В цій конференції братиме участь 300 промисловців. Між іншими промовлятимуть директор оборонної мобілізації Артур Флемміґ і директор Цивільної Оборони Вол Петерсон.

● **Посадник Ню Йорку** Ваґнер відкрив у понеділок 24-го травня „Санітарний Тиждень" урядовою проклямацією, в якій закликає мешканців співпрацювати з 10,000 робітників Санітарного Департаменту, які річно мусять вивезти 4,000,000 тонн сміття і замітати 6,000 миль міських вулиць.

● **З Монтреалю** в Канаді повідомляють, що МекҐілл Університет купив від уряду Йорданії частину манускрипту Старого Заповіту, недавно знайденого коло Мертвого моря. За цю рідку пам'ятку заплачено 15,000 долярів. Цю Біблію знайдено в старій печері.

● **Політичні кореспонденти** в Олбані відповідали на запит, хто виграє під час осінніх виборів за пост губернатора Нюйоркського стейту. Більшість їх передбачає, що Томас Дюї буде кандидувати четвертий раз і виграє вибори у боротьбі з демократом Френкліном Д. Рузвелтом, мол.

● **Арґентина** продає Італії вовну і отечі шкіри взаміну за алюміній, сталь і залізну руду. Підписано торговельну умову між двома країнами на суму 31,000,000 долярів.

● **Конґремен Джеймс Т. Петерсон**, промовляючи на обіді Товариства Старшин Морської Піхоти в Ню Йорку, з високою похвалою висловився про цю частину американських збройних сил, що причинилася до розвитку нових родів легкої зброї, яка має велике значення для національної оборони. Ця зброя може бути потрібна під час так званих „очищуючих воєн".

Зменшення амириканської торгівлі з державами совєтського бльоку

Вашинґтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що торгівля ЗДА з країнами совєтського бльоку значно зменшилася в порівнянні з 1948 роком. Докладно ця справа виглядає так: Вивіз товарів із ЗДА до країн поза залізну заслону дещо збільшився в 1953 році і оцінювався на 1,776,000 долярів в порівнянні з 1952 роком, коли вивезено туди товарів на суму 1,096,000 долярів. Це збільшення сталося тому, що збільшено експорт тютюну до Східньої Німеччини. Але імпорт товарів до ЗДА з-поза залізної заслони поважно зменшився, бо в 1953 році виносив 45,597,000 долярів, а попереднього, 1952 року 67,311,000 долярів. Це зменшення сталося внаслідок припинення імпорту товарів із червоного Китаю. Це зменшення буде ще більше, коли порівняємо сталь із 1948 року, коли ЗДА вивезли були до совєтського бльоку товарів на суму 396,639,000 долярів, а ввезли на 233,481,000 долярів. З приводу війни в Кореї експорт із ЗДА до Китаю дійшов до зера в 1953 році, а імпорт становив тільки 9,272,000 долярів. До СССР ЗДА вислали були в 1948 році товарів на суму 27,879,000 долярів, американський експорт виносив тільки 19,000 долярів в 1953 році. Імпорт із Совєтів виносив в 1948 році 86,825,000 долярів, а в 1953 році тільки 10,791,000 дол. Експорт до Польщі 1948 р. — 55,675,000 долярів, а 1953 — 622,000 долярів. Привіз із Польщі 1948 р. — 1,249,000 долярів, а в 1953 році зріс до 14,295,000 долярів.

Губернатор Джорджії проти скасування сеґреґації в школах

Атланта, Джорджія. — Губернатор стейту Джорджія, промовляючи через СБС стацію на програмі „Світ сьогодні", заявив, що діти білих батьків не будуть вчитися з дітьми чорних батьків у тих самих школах, хочби навіть федеральний уряд прислав військо, яке б змушувало до здійснення рішення Найвищого Суду, який скасував сеґреґацію в публічних школах. „Ми не збираємося відорватися від юнії, казав він, але нарід Джорджії не прийме рішення суду". Хоча б і цілі дивізії війська змушували дітей ходити до спільних шкіл, заявив губернатор Герман Толмедж, їм не вдасться змусити здійснити рішення Найвищого Суду. Подібно заявив і генеральний прокуратор стейту Джорджія Юджен Кук, який сказав, що на основі досвіду в Джорджії окремі школи для кольорових дітей зовсім не причиняються до витворюваних почуття меншовартости в цих дітей. Діти кольорових батьків будуть терпіти тоді, коли їх змусять сидіти разом із білими дітьми, бо тоді вони побачать, що не зможуть однаково вчитися зі своїми білими ровесниками. Генеральний прокуратор Кук казав, що треба б скасувати і стейтові закони, які забороняють одружуватися кольоровому населенню з білими людьми. Три інші промовці, що промовляли в рямках цієї самої програми, заявилися за рішенням Найвищого Суду, а Волтер Вайт назвав заяву губернатора Толмеджа — нісенітницею.

Зарядження для урядовців після летунської атаки

Вашинґтон. — Уряд Оборонної Мобілізації вислав усім 250,000 федеральних урядовців, починаючи від післанця аж до найвищих ранґом, — спеціяльні картки, які вони мусіли б вислати до централі негайно після можливого нападу ворожих літаків на столицю. Ціль цієї акції — мати реєстр усіх урядовців, які щасливо перебули ворожу атаку, і які мали б негайно продовжувати свою працю. Урядовці, поранені під час атаки, мали б написати, коли вони зможуть відновити свою працю, і повідомити, де вони знаходяться. Після отримання цих карток Уряд Оборонної Мобілізації призначав би працю зголошеним урядовцям та місце, де вони мають до неї зголошуватися. Деякі урядовці могли б бути приділені до іншої праці, або до іншого місця праці, в залежності від того, де буде конечна потреба. Деякі аґенції перенесено на час війна поза Вашинґтон. Одночасно Уряд Оборонної Мобілізації повідомляє, що зроблено мікрофільмові знімки з важливих документів, які вивезено поза столицю. Їх мають переховувати недалеко тих місць, де будуть находитися відповідні урядові аґенції.

Лекції про небезпеку вживання наркотиків

Вашинґтон. — Республіканський конґресмен Чарлз С. Ґюбсер вніс законопроєкт про те, щоб учителі публічних і середніх шкіл перейшли відповідний курс, щоб могли повчати учнів про шкідливість уживання наркотиків. Цей законопроєкт уповноважує уряд асиґнувати гроші на організацію таких курсів. Виховники підтримують цей законопроєкт, але урядовці з Бюра Наркотиків противляться цьому, заявляючи, що деколи поучення молоді про наркотики осягало протилежну ціль і заохочувало молодих людей скуштувати цей „заборонений овоч", і зрештою провчало до вживання наркотиків.

В. ШАБАТУРА ПЕРЕВИБРАНИЙ НА ГОЛОВУ „НАРОДНОЇ ПОМОЧІ"

Филаделфія. — Василь Шабатура був перевибраний на голову „Народної Помочі", — одної з чотирьох братерсько-запомогових організацій американських українців, під час конвенції цієї організації, яка відбулася тут в днях 13, 14 і 15 травня ц. р. — повідомляє „Народне Слово", офіціяльний орган „Народної Помочі". Крім п. В. Шабатури, до нового головного уряду „Народної Помочі", яка має свій осідок у Питсбурґу, увійшли: Михайло Марків і Розалія Сикута — заст. голови, Михайло Дуткевич — касир і Анна Круна — секретарка. До Контрольної Комісії обрані: Петро Тибор, Іван Ґарбінський та Іван Харамбура, а до Ради увійшли: о. мітрат Лев Весоловський, Степан Коцюба, Іван Демер, Анна Кіфер, Анна Сирко, Олександер Яремко, Михайло Комічак, Микола Сосяк та Іван Сенчишин. Між конвенційними ухвалами є м. і. рішення збільшити кількість членів Ради організації з 7 на 9 осіб, як теж ухвалено проєкт, надаючи раді право змінити будь-якого члена Екзекутиви і Контрольної Комісії на річному засіданні більшістю 2/3 голосів, якщо він не сповняє своїх обов'язків. На конвенції ухвалено 450 долярів на культурно-національні цілі, з того по 100 долярів на будову церкви-пам'ятника в Бавнд Брук, на ЗУАДКомітет і УНРаду та по 50 долярів на УВАН, Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі і на УККомітет.

858 ранених будуть евакуйовані

Ганой. — Військове командування комуністів проголосило, що воно погоджується на евакуацію 858 ранених французів із звалищ Дієнбієнфу. Між раненими, що їх комуністи дозволили забрати французам гелікоптерами, знаходиться також в'єтнамські вояки, дармащо комуністи вважають їх „зрадниками". Водночас комуністи гостро запротестували, що французи не респектували, мовляв, власного підпису і „зламали" умову про евакуацію ранених, бомбардуючи шлях, що його зобов'язались були не бомбардувати. Французи, як відомо, почали бомбардувати той шлях тоді, коли виявилось, що комуністи вжили підступу, щоб дістати таке зобов'язання, а потім почали перевозити війська з-під Дієнбієнфу названим шляхом в напрямку дельти Червоної ріки, готуючись до нового наступу.

Величезна пожежа в Південній Кореї

Сеул. У місті Чунчон вибухла пожежа, яка знищила понад 500 будинків. Чунчон — це одно з міст найчастіше згадуваних в повідомленнях з часу корейської війни. Альянтські війська завзято боронили його перед комуністичним наступом.

Вибори в Південній Кореї принесли невелику перемогу Сінґманові Рі

Сеуль. — Вибори, які відбулись останньої п'ятниці в Південній Кореї до тамошнього парляменту, принесли перемогу, дармащо дуже незначну, ліберальній партії президента Сингмена Рі, яка здобула 99 мандатів на всіх 203. Тому, що з-поміж решти вибраних послів якесь число підтримає теперішній режим, то він напевне втримається надалі при владі. На випадок, коли б, на основі порозуміння в Женеві, мали відбутися швидко нові вибори в цілій Кореї, треба би змінити південно-корейську конституцію, за якою наступні вибори припали б щойно на 1957 рік.

Франція перестерігає ЗДА не гаятись щодо Індо-Китаю

Париж. — Міністер закордонних справ Жорж Бідо перестеріг ЗДА, що для того, щоб врятувати Індо - Китай від комуністичної навали, треба діяти швидко й рішучо. Бідо мав довшу розмову з державним підсекретарем Беделл Смитом і, — як повідомляють часописи, — закликав його відбудувати захитаний спільний фронт Заходу. Все ж, конкретний образ теперішньої воєнної ситуації в Індо-Китаї, як і французьких пропозицій щодо чужинецької допомоги, буде видний тільки після появи комунікату про звідомлення, з яким три чільні французькі генерали, з генералом Елі, шефом генерального штабу на чолі, прибули з Індо-Китаю до Парижу.

Гітлерівські генерали на службі комуністів

Берлін. — В уніформах східньо-німецької „поліції", яку вишколили совєтські старшини, перебувають численні колишні генерали з часів другої світової війни, — твердять західньо-німецькі фахівці, які мають добрі відомості про те, що діється в Східній Німеччині. Залишено також нацистські методи в галузях праці і виховання молоді. Найбільш опозиційними до комуністичного режиму є жінки-господині і селяни, частинно робітники. У вищому командному корпусі згаданої „поліції" є також російські старшини. Від 1949 до 1953 року дезертирували з східньо-німецької „поліції" до Західньої Німеччини 6,000 зареєстрованих вояків і старшин.

У Північній Африці знову кипить

Туніс. — В гористій околиці недалеко міста Бізарт відбулася битва між французькими військами і збройним відділом арабських націоналістів. Битва тривала два дні. Вбито п'ять марокканців і одного ранено. Французи втратили 2 вбитими і трьох раненими. 13 осіб впало жертвою саботажу на одну з головних телефонічно-телеграфічних ліній Тунізії. Французьке командування заявляє про здобуття гірської оселі, яку націоналісти перетворили були у справжній арсенал зброї.

ОО. ВАСИЛІЯНИ ПРИСТУПАЮТЬ ДО БУДОВИ ШКОЛИ В НЮ ЙОРКУ КОШТОМ МІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ

Ню Йорк. — ОО. Василіяни, які завідують місцевою парафією св. Юра, приступають до здійснення сміливого пляну з будовою школи, яка виноситиме приблизно один мільйон долярів. Нова ця українська католицька школа буде побудована на місці дотеперішньої вже далеко невистачальної в углі 6-тої і Купер вулиць. Майбутня школа, що матиме 20 кляс, буде приміщена в новому 7-поверховому будинку, в якому матимуть приміщення теж Сестри. Згідно з інформаціями, ОО. Василіяни розпоряджають тепер сумою приблизно 100,000 долярів, призначених на будову, отже приблизно десятою частиною потрібних фондів. Проте серед громадянства спостерігається відрадне явище постійно збільшуваної жертвенности на цю благородну ціль, доказом чого може послужити факт, що під час парафіяльного Свяченого, яке відбулося в неділю 23-го травня, зложено на будову школи 16,450 долярів. На тому Свяченому ОО. Василіяни поінформували громадянство про подробиці нової будови, показуючи її вже готові пляни.

„Запорожець за Дунаєм" у Ню Йорку

З нагоди 20-річчя артистичної праці п. Михайла Ольхового під патронатом Українського Літературно-Мистецького Клюбу відограно минулої неділі в залі Фешен Інституту оперу С. Гулака-Артемовського „Запорожець за Дунаєм". Ювілята привітав під час вистави добрим словом і квітами п. Сергій Литвиненко в імені Клюбу та громадянства. Вистава пройшла з добрим успіхом. Дві третині залі були виповнені, і то в деякій мірі такою публікою, що її не видно на інших українських імпрезах. В головних ролях виступали: Іван Карась — М. Ольховий, Одарка — Ганна Шерей, Оксана — Марта Кокольська, Андрій — Ігор Зайферт, султан — Михайло Мінський, Імам — Іван Самокіш. Диригент оркестри — проф. І. Задорожний, хормайстер — проф. Завітневич, костюми — М. Бражник. Виконавців нагороджувано щедрими оплесками, а пань — ще й квітами.

АНГЛІЯ ЗАПОВІДАЄ РІШУЧІШУ ТАКТИКУ У ЖЕНЕВІ

АНГЛІЙСЬКИЙ УРЯД УПОВНОВАЖИВ МІН. ІДЕНА ВИЙТИ З ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ, ЯКЩО ТРЕБА БУДЕ. — КОНФЕРЕНЦІЯ ПЕРЕДБАЧЕНА ЩЕ НАЙДОВШЕ ДО КІНЦЯ БУДУЧОГО ТИЖНЯ

Женева. — Англійський міністер Іден вернувся з Лондону з найширшими уповноваженнями від свого уряду однаково щодо суті дальших переговорів, як і щодо часу перебування у Женеві. Іден і його лондонські колеґи самі відчувають, що комуністи ведуть в Женеві тактику відтягання, щоб зискати на часі, від якого сподіваються нових користей на Індо-китайському воєнному терені. Тому Іден перейняв на себе завдання перевірити остаточно, чи комуністи у принципі хочуть чесного компромісового миру, — чи тільки весь час обманюють інших делеґатів. Англійська рада міністрів радила ледви 15 хвилин, висловивши своє повне довір'я Іденові. Докладніше говоритиме про теперішню ситуацію в Женеві і зв'язані з нею інші справи (колективний пакт безпеки на Далекому Сході) прем'єр Черчил на найближчому засіданні англійськ. парляменту в цьому тижні, при чому він — як пишуть часописи — захоче мабуть скласти якусь заяву, яка злагіднила б враження про великі англо-американські розбіжності.

На останньому засіданні в Женеві головував уже Іден. Річ ішла про те, щоб приступити до конкретного обговорення питання військового перемир'я. Франція, Ляос і Камбоджа стоять на становищі, що мир у двох названих індо-китайських державах має бути встановлений так, щоб просто вийшли з їх кордонів комуністичні війська, які вдерлись туди ззовні, бо там нема підривного комуністичного руху. Зате комуністи хочуть говорити про перемир'я і мир для цілого Індо-Китаю, отже включно з тими двома державами, при чому вони в'яжуть з військовим перемир'ям політичні передумови, які, очевидно, дали б деякі користі комуністам і на терені Ляосу і Камбоджі, де їх досі не було. Керівник американської делеґації Беделл Смит підтримав становище Франції і названих індо-китайських держав. Іден заявив, що найближче засідання має бути присвячене справі перемир'я, а Молотов додав, щоб про перемир'я говорити тільки на тому одному найближчому засіданні. Цьому спротивились інші делеґати, бо, мовляв, неможливо передбачити згори, що всі складні військові подробиці перемир'я можна буде вирішити тільки на одному засіданні. Тому рішено остаточно, що на найближчому засіданні покажеться, скільки часу треба зужити на дискусію над перемир'ям в Індо-Китаї. Загальне враження таке, що Женевська конференція закінчиться в наступному тижні.

Женевієв де Терроб вернулась на волю

Ганой. — Геройська французька військова піклувальниця, 29-літня поручник Женевієв де Терроб, перелетіла із кількома раненими із звалищ Дієнбієнфу малим аеропляном до Ганой. На її привітання вийшла сила народу і маса журналістів, але вона відмовилась від будь-яких відповідей. На оклик одного з журналістів: „Як почуваєтесь?" — вона тільки всміхнулась і сказала: „Дуже добре". Французька головна квартира заповіла, що постарається влаштувати окрему пресову конференцію з піклувальницею. Її першим ділом було вислати довгу каблограму до своєї матері в Парижі.

Китайські націоналісти передбачають наступ комуністів

Тайжей. — Щораз більше надходить відомостей про те, що китайські комуністи приготовляються до наступу проти Формози. Маючи на увазі цей сильно укріплений острів, бережений 7-ою американською фльотою, як також півмільйоному армію Чіянґ-Кай-шека, китайські комуністи зосереджують на новій летунській базі на азійському суходолі, за 200 м. від Формози, бомбардувальники і ловецькі літаки. Сюди прибуло 200 совєтських літаків типу МІҐ. Разом із літаками прибувають совєтські „дорадники", себто вишколені совєтські летуни і старшини. Всі ці відомості китайські націоналісти дістають від комуністичних втікачів і від своєї розвідки.

Голодовий страйк жидів

Тель-Авів. — 45 колишніх чільних жидівських діячів у Румунії, які виїхали були до Палестини, зійшлись в одній синаґозі і проголосили, що будуть 100 годин не приймати ніякої поживи на знак протесту проти переслідування жидів в Румунії. Вони цілий тиждень не виходитимуть із божниці. Перед синаґоґою зчинилася бійка з комуністами, які почали вигукувати комуністичні гасла. Жиди твердять, що в Румунії шаліє терор проти жидів, — промовчуваний комуністичною пресою.

В СВІТІ

● **Проти Вольтера Фіша**, колишнього комуністичного посла в західньо-німецькому парляменті, виготовлено акт обвинувачення у державній зраді. Йому закидають участь у змові для скинення силою теперішнього західньо-німецького режиму.

● **Жаклен де Кастріє**, дружина командувача залоги у Дієнбієнфу, відлетіла з Ганой в Індо-Китаї до Парижу, щоб безпосередньо поділитися з французькими політиками і військовиками своїми враженнями і спостереженнями. Вона й інші жінки вояків, які попали в комуністичний полон після упадку фортеці, передали були листи через делеґатів, що їздили на переговори з комуністами у справі евакуації ранених, але комуністи відмовились прийняти ті листи й передати полоненим.

● **Ще 50 японців** потерпіли від наслідків вибуху водневої бомби. Японське міністерство охорони здоров'я оприлюднило, що 50 членів залоги корабля „Джіносуґава Мару", який 17 квітня виплив з архіпеляґу на півдні від Австралії і тепер прибув до Японії, — виказують радіоактивне ушкодження. Корабель проплив водами біля острову Бікіні, де вибухла воднева бомба.

● **Еспанські й англійські міністри** у Мадриді й Лондоні назвали одні других брехунами. Еспанці твердять, що англійці на початку другої світової війни обіцяли віддати Еспанії Ґібральтар за ціну невтральности Еспанії у війні, — англійці цьому заперечують. Хтось із них каже напевне неправду.

● **Американський військовий літак**, що летів з Сан Франсіско до Гонолюлю з 8 членами залоги, впав в океан. На радіо заклики з пошкодженого літака прибули на поміч кораблі, але врятували тільки 4 летунів. Доля решти невідома.

● **Кардинал Спелман** одержав на урочистій церемонії грамоту почесного громадянина міста Парижу.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДО УВАГИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АГЕНЦІЇ ЗДА

Інформаційна Агенція З'єдинених Держав намагається тепер зібрати солідний матеріял для бібліотек своїх 217 заморських станиць як про комуністичну доктрину, включно з її безбожництвом, так і про комунізм у практиці. З того, що доходить до нашого відома, можна ствердити, що Т. С. Страйберт, директор Агенції, прикладає чимало зусиль, щоб об'єктивна правда про комунізм та Совєти була зібрана і мала своє місце в згаданих бібліотеках, де навіть пляцуються окремі відділи під назвою „Комунізм".

Як знаємо, ще не так давно було багато критики щодо книжок у тих бібліотеках. Між іншим, дехто завважував, що за державні гроші куповано до них і такі книжки, які писані в протиамериканському, себто в просовєтському, чи навіть прокомуністичному дусі. Не знаємо, чи і як багато в тому правди, але припускаємо, що могло дещо таке статися вже через недогляд, хоч не виключаємо навіть і тут впливу притаєних совєтофілів. Та це належить уже до минулого. Настала, сказати б, нова доба і це треба тільки привітати.

Фактом є, що ще й нині американці назагал мало знають про комунізм, а ще менше про Совєти. Те саме можна сказати й про інші народи у вільному світі. Тому треба таких бібліотек, які давали б можливість пізнати комуністичну ідеологію, а теж стратегію і тактику совєтського комунізму, як це є в програмі Інформаційної Агенції ЗДА. Ще є багато людей з інтелектуального світу, що їм треба документів на те, в якій неволі живе людина в Совєтах, яка там каторжна праця, скільки концентраційних таборів, чи яку завзяту та варварську боротьбу ведуть Совєти з релігією. Бо ж, наприклад, ще нині радіє „Світовий Парлямент Релігії", що його місія дістала совєтську візу на відвідини 30 осіб, з чого міг би хтось зробити висновок, що в Совєтах є релігійна свобода і немає ніяких релігійних переслідувань. Це тільки вказує, як багато ще треба праці, щоб зрозуміли совєтське пекло хоч ті, що повинні стояти бодай при Бозі й стерегти Христової правди.

Даючи признання Інформаційній Агенції ЗДА за ті комплекти нових книжок про Совєти та комунізм, які вона вже висилає за море і далі думає висилати, хочемо звернути її увагу теж і на такі видання англійською мовою, *в яких є матеріяли про те, як багато витерпіла Україна через кремлівську агресію і комунізм.* Вона ж перша впала жертвою комуністично-кремлівської агресії й була для Москви десятками років експериментом, як підбивати інші країни та народи і як нищити їхню національну, культурну та релігійну індивідуальність. Усе своє варварство Кремль випрактикував спершу на українському народі. Тому кожний, хто хоче знати правду про комуністично-кремлівський імперіялізм та про його варварство, повинен знати історію України під Совєтами, історію мучеництва українського народу. Коли хто хоче знати правду про національне питання в Совєтах, той мусить знати в першу чергу правду про національний і самостійницький рух в Україні, написану тими, що жили під Совєтами і за це терпіли, як духовні особи, учені, мистці, чи звичайні робітники і селяни. Таких книжок та брошур є тепер уже поважне число теж і в англійській мові. Є і про голод, є і про Вінницю. Є збірна праця різних українських учених, оброблена проф. Кларенсом Маннінґом, як „Ukraine under the Soviets" є праця проф. І. Решетара „The Ukrainian Revolution", є спогади Миколи Приходька „One of the Fifteen Million", є і про „Ukrainian Resistance". Згадуємо тільки за таке, проти чого не повинно бути з ніякого боку спротиву, якщо хто хоче дійти до правди. Між авторами, книжки яких Інформаційна Агенція розсилає тепер до своїх заморських бібліотек, є такі, що обговорюють теж і національні проблеми в Совєтах. Але це є їхні погляди, а не погляди націй, про які вони говорять. Ці автори часто приписують собі авторитет у тих справах, але вони їх не знають, або зле їх розуміють. Отже вже для противаги треба б мати і такі книжки, які ці проблеми представляють дещо інакше і — на нашу думку — вірніше. Але навіть якби і цього не було, неможливо в бібліотеках про комунізм та Совєти не мати книжок про Україну під Совєтами.

Ці наші завваги подаємо в добрій вірі, що їх в такий самий спосіб візьме під увагу теж і Інформаційна Агенція ЗДА і що вже в найближчому списку висиланих нею книжок будуть уже книжки теж і про Україну під Совєтами.

ТЕЗИ СЕНАТОРА ЛІМЕНА

Не тільки члени Українського Народного Союзу, але взагалі члени української спільноти в ЗДА і широкому світі прийняли з вдоволенням виступ сенатора Герберта Лімена на фестивалі, який відбувся з нагоди 60-річчя УНСоюзу в Карнеґі Голл у Ню Йорку та висловлені ним глибокі симпатії українському народові в його самостійницьких змаганнях. Самий факт, що один з найбільш відомих американських сенаторів, колишній губернатор стейту Ню Йорк, вибрав якраз маніфестацію такої української національної фортеці, як УНСоюз, щоб на її терені виголосити велику загальнополітичну промову, є новим доказом зростання поваги української проблеми взагалі, зокрема ж зростання поваги УНСоюзу в ЗДА. Американські й позаамериканські українці свідомі того, що сенатор Герберт Лімен цим останнім своїм виступом, що його негайно зреферували найбільші американські радіовисильні й найповажніші часописи з „Ню Йорк Таймсом" на чолі, зробив добру прислугу українській справі.

Аналізуючи по суті політичні міркування, що їх висловив сенатор Г. Лімен у Карнеґі Голл, треба зупинитись передусім на трьох головних його тезах.

Перша з них, найширша, хоч поставлена у дальшій частині промови, це ствердження тісного взаємного пов'язання всіх міжнародних проблем. Універсалізм американської політики протиставлений анахронічному ізоляціонізмові. Ствердження, що політичні кордони Америки лежать не над Атлантійським і Тихим океанами, і навіть не над Райном, а над Вислою, Доном і Волгою, під Ганой і Сайґоном, — це те „вірую" так званої інтернаціональної американської політики, яка є національною в розумінні тісного зв'язку інтересів американської нації з інтересами вільних націй у світі. Очевидно, нема двох націй, що мали б ті самі інтереси, як нема двох людей на земному ґльобі, що мали б ті самі думки. Проте існують вселюдські ідеали, які є підставою духового життя людей, розсіяних в усіх частинах світу, й існують такі конкретні цілі, які є непорушними підставами політики всіх людей. Мир, воля, свобода, щастя, добробут — це найзагальніші цілі, які не є абстрактними поняттями, бо є конкретними цілями, до яких змагає практична політика. І коли сенатор Герберт Лімен заявляє, що „світ став одним великим сусідським домом", і що „в сусідських домах сусіди мусять діяти разом, щоб усі могли втішатися безпекою" — то це відповідає цілком давнім і теперішнім поглядам всіх українців у світі, зокрема українців, американських громадян. Бо вони знали і знають, що незацікавлення Америки Україною в роках революції 1917-1920 рр. і невизнання Америкою Української Народної Республіки, яка перша ставила збройний спротив російському імперіялістичному комунізмові і перша впала його жертвою, було не тільки трагедією України, але — як видно найяскравіше нині — стало нещастям також Америки.

Друга теза, так само цілком по лінії українського підходу до сучасної міжнародної ситуації і українського становища до американської політики — це ствердження сенатора Лімена, що визволення уярмлених большевизмом народів „не можна осягнути поверховними гаслами . . . а можна осягнути тільки поважним рішенням і жертвенною самопосвятою". Ця тема гостро актуальна: перемога народів вільного світу над світом комуни можлива тільки тоді, коли буде ясна, тверда, відважна і рішуча політика, без вагань і без тактики „крок вперед — два кроки назад". І нема ніякого сумніву, що всі ті гасла, „слоґани" — як казав сенатор Герберт Лімен — про „політику здержування", „політику визволення", „масову відплату", всі ті деклямації про спочутливість до поневолених большевизмом народів і конечність, щоб ті народи засіли вольними у народів вольних колі, — не мають з погляду практичної боротьби з російсько-комуністичним імперіялізмом і з погляду визволення уярмлених ним народів більшого практичного значення. Це є тільки фрази, хай навіть проголошувані у найкращій вірі і з найкращою інтенцією, хай навіть не задля виборчої тактики, як це твердить сенатор Лімен, а в придумуванні способів антибольшевицької боротьби. Коли винайдено таку гарну формулу й поставлено її в заголовку до цілої гарної теорії, то — не підтримавши їх практикою, — вони втратили політичну вартість. Їхня ідеологічна й пропаґандивна сила була б величезна й розторощуюча, коли б за ними, за тими гаслами йшла послідовна, рішуча політична акція. Бо ніхто чейже не може брати поважно, що проголошене восени минулого року на радість всіх уярмлених народів нове гасло нових американських керівників — політика визволення на місце політики здержування — має обмежуватись до безполових авдицій „Голосу Америки" й діяльности Американського Комітету Визволення від Большевизму, який сам себе називає „приватним" і вже два роки, здається, розганяється до своєї діяльности і все ще не може її розпочати.

Але тут є логічний зв'язок із третьою тезою сенатора Лімена, з якою — теж логічно — трудно погодитися. Це теза, що „не генеральною війною, а лише генеральним миром" можна перевести визволення поневолених тепер комунізмом народів. В основі тієї тези лежить передумова: „. . . Коли б ми могли встановити тривкий мир . . ." Але ж у тому й річ, що такого тривкого миру з російськими (китайськими, індо-китайськими, корейськими і т. д.) комуністами встановити не можна! Це річ неможлива, бо комунізм є воюючою силою, є експансивною ідеєю, яка стала засобом експансивного російського месіянізму. Можна говорити тільки про коротші або довші, але з погляду історії завжди тільки дуже короткі, „мирові передишки", такі, як, наприклад, рр. 1921-1939, від Ризького миру до першої світової війни. СССР був тоді „найспокійнішою державою", за термінологією численних публіцистів з того періоду між двома світовими війнами. Але ми знаємо вже нині, що той період був використаний виключно для трьох цілей: а) внутрішньо скріпитись, щоб мати певнішого вояка, б) ціною виголодження стакількадесят мільйонів населення — накопичити велетенські склади зброї і при першій нагоді напасти на світ. І коли вересень 1939 року показався вже такою нагодою, то Молотов підписав із Ріббентропом пакт, пакти неаґресії з Польщею, балтійськими державами й Фінляндією пішли до коша, і почалася серія нападів і грабунків, які тимчасово припинились в Европі, віддаючи першенство в Азії, але залишились, як незмінна й невідхильна ціль в майбутньому. І тактика передишок зобов'язує надалі. Перемир'я в Кореї зроблено, щоб напасти на Індо-Китай. Перемир'я в Індо-Китаї буде використане (якщо дійде до нього), щоб напасти на Формозу чи Маляйський півострів, чи робити комуністичні заворушення в сусідів Ґватемалі, або запалити десь іншу авантуру, а водночас, щоб накопичувати склади атомових і водневих бомб та будувати нові літаки й підводні човни за зразками, добуваними у великій мірі крадіжками в ЗДА. Сенатор Лімен твердить, що при тривкому мирі ідеї волі розіб'ються ідеї поневолення. Проте комуністична державна система будована не на перехідний час. Її тривкість полягає в тому, що вона здвигає величезний бюрократичний і поліційний апарат, зложений із десятків тисяч людей відданих тілом і душею режимові просто тому, що фізична й матеріяльна екзистенція їх і їхніх родин залежить виключно від існування комуністичного режиму. І тому віра в силу проникання ідеї миру, як такої, що може знищити ідею поневолення, звучить гарно, але практично невикональна і не пристосувальна до комуністичного світу.

Очевидно, сенатор Лімен має стопроцентову рацію, що війна в атомовій добі — це вселюдська катастрофа. Він, чільний політик американського демократичного табору, каже ту саму правду, що й казали чільні репрезентанти різних політичних партій усіх націй. Але ж тут мова не про пацифізм, чи мілітаризм, про любов до миру чи війни за своїм світоглядом, а мова про критерії політичної логіки: коли всі дані кажуть про те, що з комуністичними Москвою і Пейпінґом тривкий мир неможливий, і коли кожна мирова перерва діє на корість комуністів, які скріплюються коштом єдности і сили вільного світу, то гасло „тільки через мир прийде визволення" може стати погубою і для тих, які ще тепер є вільними. Правдою є, що сама тільки сила не знищить комунізму. Доказ на цю правду дав Гітлер, що не зміг розбити СССР тільки тому, що його злочинна ідеологія і злочинна політика паралізували ударну силу 250 змоторизованих дивізій, зосереджених у червні 1941-1942 року проти СССР. Але й найкраща і найсильніша ідеологія — демократії, миру, свободи, самовизначення, толеранції і так далі, і так далі — нічого проти СССР та його европейських і азійських сателітів не вдіють, якщо їх не підтримає ще й реальна сила зброї. Тільки сполукою цих двох чинників можна розбити світовий комунізм, тому тільки знищення большевизму є шляхом до миру. Хто не поставить цієї крапки на „і" і не говорить тільки про мир і тільки про ідею, той мусить бути приготований на втрату волі і на життя в „мирі" — в неволі. Ясно, що такий звеличник волі, як сенатор Герберт Лімен, знає, що нема такої жертви і такого риску у світі, що їх не треба б принести в боротьбі за волю.

Іван Людим

ФРАНЦІЯ Й ІНДО-КИТАЙ

1.400 на квадратову милю

Господарство в хліборобських околицях Індо-Китаю на низькому рівні. Робоча тварина — це повільні бики, які тягнуть по грузьких рижових полях дерев'яний плуг, що ним керує часто жінка. Не легша праця й в горах, де ґрунт кам'янистий та порослий переплетеним корінням. Тому усе живе — тиснеться в гирлах річок, де легше прожити й де рибальство рятує від голоду. Рибу ловлять не тільки в ріках і морі. Рижові поля теж рибний терен і жінки бовтають кошиками рідку грязюку, так, як у нас в занедбаних ставках діти кошиками виловлюють пічкурів і в'юнів. Хоч і в річних долинах життя тяжке — досить пригадати, що воду на поля доводиться черпати спеціяльним колесом, що його крутять ногами. Але все ж життя тут легше, як всередині країни. Тому сюди прямують сотки тисяч утікачів, переходячи вбрід ріки, на яких партизани позривали мости. Вони побільшують число мешканців перенаселених країн, де й так найгустіше хіба населення на землі — по 1,400 осіб на квадратову милю.

Зрозуміло, що головне для Індо-Китаю й вирішальне для теперішньої війни питання — які будуть ці густо заселені терени. Бо ж тут шкільництво, торгівля, порти, тут початки промислу, який колись принесе країні багатство. Тут — у В'єтнамі — проживає 22 мільйони, тоді як в Камбоджі і Ляосі разом лише 5 мільйонів.

У кожній державі — інше життя

Життя в цих двох державах інше, як у В'єтнамі. У Камбоджі ще вживають санскритського письма, хоч у В'єтнамі перейшли на латинку. Столиця Камбоджі Пнамп-Пенґ має 350,000 населення й виглядає як мале місто в порівнянні з Сайґоном й Ганой. Ще менше місто Вєнтіяне — столиця Ляосу — всього 20,000 мешканців. Єдина в'язниця в Ляосі, розрахована на 800 в'язнів, мала їх кілька років тому, коли в Вєнтіяне побував один американський кореспондент, всього 18.

Життя тут спинилось багато століть тому, але повіви нового зрушують і його, і ці відсталі країни стають, поруч з В'єтнамом, тереном майбутніх боїв і все голосніше заявляють, що й вони „мусять бути звільнені".

Гірські племена тут об'єднані під керівництвом своїх ватажків і готові боротись проти будь-чийого чужинного панування. Вони пам'ятають, як горіли їхні оселі під час сутичок другої світової війни, як японські вояки різали на м'ясо їхніх биків, як руйнували все в 1949 році війська Го Ші Міна, відступаючи перед французами.

Якась пам'ять про славне минуле ще зберігається в гущі народу. Це ж в Камбоджі, біля Анґкору, прокрадаються тигри по занепалим, але ще величним святиням і палацам славного минулого.

Ще триває й пам'ять про спільне з китайцями минуле,

(Закінчення на стор. 4-тій)

Д-р Дмитро Бучинський

ЕСПАНСЬКІ КОМЕНТАРІ

В останньому часі еспанська преса принесла цілий ряд різнородних політичних коментарів з тематикою міжнародного положення, а зокрема багато місця присвятила вона невдачам Женевської конференції, виявляючи всі свої симпатії американській дипломатії, а зокрема велику кількість теплих згадок присвятила вона державному секретареві Джанові Фостерові Доллесові, що покинув конференцію вже в першому тижні. Доллеса еспанська преса називає героєм дня, а з обуренням святого гніву стверджує, що „Москва осягнула свою мету, але тільки тому, що з лукавством Москви, на здивування цілого світу, пов'язані викрутаси англійської політики і французької комерційної бездушности!" (Гомез Апарісіо).

Ясне, що гострі стріли в сторону „ґабачос", як називають еспанці французів і англійців, з якими не покінчені порахунки за Ґібральтар, мають свої старі історичні традиції, але, мабуть, вони не зменшують гіркої правди наших днів. Без усякого сумніву, був час, що еспанці любили пускати гострі стріли проти „єнків", як називають вони американців. Нині зайшли великі зміни в ментальності еспанського загалу, бо він надто свідомий, що безповоротно минув час, що еспанець жив з нині на завтра, без ніякого майбутнього, без перспектив. Чорна леґенда, створена для еспанців їхніми ворогами, згубилася в минулому. Клітка, в якій були замкнуті еспанці — розторощена; Еспанія своєю твердою поставою відвоювала собі належне місце в европейській і світовій спільноті! Свідомість ця базується на реальних основах — без впливів і без рішучих кроків ЗДА в сторону Еспанії, — еспанці були б дальше кривджені „викрутасами й комерційністю короткозорої політики".

Дивлячись реально на панораму сьогоднішнього західнього світу, стисліше, західньої Европи, треба ствердити, що багато таких рішених і здекларованих ворогів московського комунізму, як є еспанці, других в Европі немає. Кожний з того мізерного заборола проти комунізму має своє „але", кожний ще не рішений, ще живе марною надією „якось воно буде". В тій констеляції, навіть сьогоднішня Еспанія, бідна, вичерпана матеріяльними кризами, недостачами — все залишається не „бальконом Европи", як її дехто пробує називати, а самою Европою і то тією Европою, що має ще велику моральну силу, незрівняну відвагу сказати кожному „ні!".

Не во гнів нікому, але приглядаючись розгойданості й нерішености европейських народів, що залишились поза безпосередніми впливами Москви — не є вони покищо її, так сказати, природними сателітами —, кожному, навіть не дуже зорієнтованому в еспанських відносинах, впадає в очі, що той нарід ще сьогодні живе духовим життям, що він ще сьогодні продовжує стару традицію борця за ідею, що він ще сьогодні, до великої міри, залишається хрестоносцем, що готов віддати свою кров і життя за Бога.

Дивлячись під цим аспектом на духовість еспанського народу, мабуть на неї звернула також увагу й Америка, треба сказати, що кращого вибору союзника вона зробити не могла.

Як не було б дивно, але здається, що по одинадцяти роках тяжкого, безвиглядного життя в московсько-комуністичній дійсності в ролі полоненого, що добровільно боровся проти Москви, нікому не всміхалися б воєнні злидні, не було б охоти зустрічатися ще раз з тією безнадійністю неволі, навіть при найкращих умовинах. А еспанські поворотці, ще добре не відпочили, а вже заявляють охоту й готовість знову ж добровільно, зі зброєю в руках боротися проти московського комунізму.

Таких борців сьогодні таки мало у світі.

Цю моральну вартість і духову силу еспанського народу давно оцінила Москва й тому вона робила всі заходи, щоб Еспанію вилучити із спільноти народів, розпускаючи чорні леґенди чи не про людоїдський фашизм. Москві вторували великі демократи по цей бік залізної заслони, підробляючи для Еспанії опінію „єжовських рукавиць".

Правда, що сьогоднішня Еспанія не може протиставитись фізичній силі Москви, але з другого боку духову міць еспанського народу Москва давно відчула й давно її оцінила.

Розуміється, що еспанці горді зі своєї перемоги над московським комунізмом, але вони не є засліплені своєю перемогою, свідомі того, що боротьба з ним ще забере багато жертв, але найважніше, що вони вірять у свою перемогу, вірять у силу свого духа.

Оцінюючи сьогоднішню ситуацію, еспанська преса дає справедливу оцінку комуністичній агресії, протиставляючи їй безвольність опортуністичних політичних викрутасів та остерігає, як колись остерігав наших опортуністів тверезодумаючий наш селянин: „Не питаннями, не переговорами треба говорити з Москвою".

„Москва дуже обережно й хитро, як павук, снує свої нитки-сіти, в які заманює всі народи, а яких, в одному відповідному моменті використовує для заспокоєння своїх особистих амбіцій і цілей, кидаючи їх у хвилі жорстокої війни — одних проти других, щоб вкінці одним чи другим закинути зраду, і одних вимордувати, а другими володіти. Так гине квіт пролетаріяту, а московський цар (автор під царем розуміє історичний московський імперіялізм — ДБ), підсміхається, думаючи про свої колосальні людські резерви у світі, в якому дійсно ширить безладдя, біль і жеброту. З якою метою? Щоб тріюмфувала соціяльна революція? Брехня! Лукава брехня московського комунізму, що його, Богу дякувати, ми завчасу пізнали в Еспанії. Руїна, смерть, біль, голод і мізерія служать тільки одній меті: щоб московський комунізм міг свобідно запустити свої драпіжницькі кігті в тіло цілої Европи, цілого світу!" (Хозе Антоніо Ельоля).

Мадрид, у травні 1954 Р. В.

Д-р Богдан Олесницький

ЛІКАРІ-ГРОМАДЯНИ

Як постали перші організації українських лікарів на західніх українських землях

(3)

У роках визвольних змагань і збройної боротьби за державність (1918-1920) члени УЛТ-ва організують і виконують медично-санітарну службу в УСС і УГА, беруть активну участь у бойових діях українського війська і жертвою життя і крови документують свій патріотизм і любов до Батьківщини.

Інші на тлі загального знищення, голоду й руїни, в яких опинився край, невтомною працею у суспільно-харитативних установах (Народна Лічниця, Порадня Матерей, Самаританська Секція Українського Горожанського Комітету, Т-во опіки над інвалідами) і допомогою жертвам війни засвідчили громадську зрілість лікарів з-під знаку УЛТ-ва.

Праця д-ра Володимира Щуровського (що згинув у 1945 році під час бомбардування Дрездену) п. н. „Лікарі і медики у визвольній війні" дає чимало фактів і матеріялів про організацію і персональний склад санітарної служби українських військових частин і про участь та ролю лікарів і медиків на тому історичному етапі боротьби за державність.

У перших післявоєнних роках, коли у висліді програних визвольних змагань західні українські землі опинилися в границях бундючної поверсальської Польщі, а національно пробуджені і духом незламані галичани, наперекір поліційним заборонам, стали будувати власне шкільництво включно з одиноким у світі тайним університетом, — провідні лікарі з УЛТ-ва при допомозі активних медиків з „Медичної Громади" створили славнозвісний медичний факультет УВШ, який від осени 1920 р. перетривав до 1924 р. і дав початкову медичну освіту коло 200 студентам, що частина з них опісля докінчила студії закордоном. Медичний Факультет був чи не найкраще зорганізованим факультетом УВШ, а лікар проф. д-р Маріян Панчишин був ректором університету.

В роках 1924—1939 відновлено УЛТ-во, і його члени українські лікарі активно включилися в національно-громадське життя українців під Польщею. В тому періоді УЛТ-во повело інтенсивну організаційно-професійну працю (крайові наукові з'їзди лікарів і природників, видавання „Лікарського Вісника", періодичні сходини з науковими рефератами і дискусіями, наукова бібліотека в 1312 томами, заснування Філії УЛТ у Станиславові і Коломиї, заснування кооперативи „Лікарська Самопоміч", допомога нострифікантам), а також розбудувало зв'язки з українськими лікарями закордоном. УЛТ-во співпрацювало зі Спілкою Українських Лікарів у Чехословаччині, члени якої приїздили на з'їзди і поміщували праці у „Лікарському Віснику" (д-р Матюшенко, д-р Добриловський, др Ортинський, д-р Мазепова). Численні наші лікарі на чужині вступили до УЛТ-ва, як члени-кореспонденти (наприклад, д-р Т. Кібзей із ЗДА, лікарі з Буковини і ЧСР). На окрему увагу заслуговують живі зв'язки, які існували в часах т. зв. українізації з медичними установами і лікарями у Східній Україні. Деякі з них навіть поміщували свої праці у „Лікарському Віснику" (д-ри: Шеремет-Щербак, Пучківський, Сисак, Шидловський). У 1931 р. всі зв'язки з СУЗ перервалися.

По суспільно-громадській лінії УЛТ-во ніколи не забувало про притаманний йому обов'язок охорони народного здоров'я. З тією метою у 1929 р. постало у Львові Українське Гігієнічне Товариство, в якому під проводом незабутнього д-ра М. Пачишина численні лікарі й інші передові громадяни пророблили широко подуману і основну роботу в ділянці поширення гігієнічно-санітарної освіти і піднесення здоровного побуту українського населення. В той самий час відома лікарка і письменниця д-р Софія Парфанович розбудувала протиалькогольне товариство „Відродження", що мережею філій і гуртків покрило цілий край і повело успішну боротьбу з алькоголізмом.

Відтак прийшла війна, упадок Польщі, перша большевицька окупація, німці з їх Генеральним Губернаторством і вузькими рамками самоуправи для українського населення, створення дивізії „Галичина" і її масакра під Бродами, постання і дії Української Повстанської Армії, відступ німців з України і упадок Третього Райху. У всіх тих бурхливих подіях українські лікарі завжди стояли з українським народом, а УЛТ-во в різних умовинах і в різних формах організувало лікарів на працю для добра українського народу так в краю, як і пізніше на скитальщині.

Численні українські лікарі згинули у тюрмах і концтаборах, інші полягли під Бродами або попали в большевицький полон, численні впали на полі слави в героїчних боях і рейдах УПА. Жертва крови і життя, що їх склали українські лікарі для Батьківщини у першій і другій світових війнах, все ще ждуть своїх істориків.

Тим часом українська молодь, так на скитальщині, як і на рідних землях, у стихійному гоні до освіти й науки заповнює університети, закінчує медичні студії, — і на місце тих, що відійшли, приходять нові, молоді українські лікарі. Хочеться вірити що і там у далекій поневоленій батьківщині, і тут на прибраній землі — підуть вони шляхом наших світлих попередників.

Українське Лікарське Т-во в Америці, яке зареєструвало близько 500 наших лікарів на терені ЗДА і бажає бути переємником громадських традицій УЛТ-ва в краю, поставило своїм завданням об'єднати тих українських лікарів організаційно і мобілізувати їх до активної праці на добро української еміґрантської спільноти, на добро української справи і добро імени українського лікаря на чужині.

(Кінець)

КРУТІЙ ПРО „ПРИЧИНИ ЗІРВАННЯ З УКРАЇНСЬКИМИ НАЦІОНАЛІСТАМИ

Від Редакції: Для інформації читачів подаємо нижче дослівний текст заяви Йосипа Крутія, українського еміґранта, який проживав довший час у Німеччині і в останньому серед таємничих обставин опинився в большевицьких руках. Ця заява була проголошена в дні 18-го травня Київською радіовисильнею в рамках „передачі для українців, що перебувають за рубежами рідної землі" і опісля опублікована в „Радянській Україні", а за нею і в інших совєтських газетах, включно з московською „Правдою" з 19-го травня.

9 травня цього року в еміґрантському антирадянському листку „Український самостійник", який видається в Західній Німеччині, появилась стаття про те, що мене нібито вкрадено. Газета наперед намагається вселити думку своїм читачам, що можливі мої виступи слід вважати вигадкою. Це твердження наскрізь брехливе, як зрештою і все, що пише цей листок, який видається за американські гроші. Ніхто мене не викрадав, а про причини мого розриву з українськими націоналістами я й хочу розповісти в цій статті.

Я прожив майже 3/4 століття, з яких пів століття присвятив політичній діяльності в рядах українського руху. Моя політична діяльність почалася в 1902 році на Україні, де в 1907 році я вступив до української соціялістичної партії. У 1919 році я разом з ватажками української Центральної Ради Винниченком, Мазепою, Грушевським, Чернецьким, та іншими активно виступав проти радянської влади на Україні.

У 1919 році я втік від частин Червоної Армії, які наступали й еміґрував за кордон, де продовжував свою діяльність в рядах українського націоналістичного табору і став на позиції антикомуністів. У цей період я став активним захисником і провідником ідеї створення Української самостійної держави.

В питанні здійснення ідеї української самостійної держави мені доводилося довгий час співробітничати з вожаками українських націоналістів Лівицьким Андрієм та його сином Миколою, Феденком Панасом, Мазепою Ісааком, Довгалем Свиридом, Мельником Андрієм, Багряним Іваном, Доленком Володимиром, Капустянським Миколою та іншими.

Останнім часом я був секретарем і членом ЦК т. з. Української Соціялістичної Партії і постійно був зв'язаний з представниками з Української Національної Ради, з членами проводу ОУН, мельниківців та бандерівців, а також з рядом осіб т. з. Української Головної Визвольної Ради.

Ще задавго до другої світової війни такі політичні діячі як Євген Коновалець, Степан Бандера, Андрій Мельник, стали слугами гітлерівської розвідки на завдання якої організували шпіонаж і терор на Україні та в Польщі. В той період я теж плекав надію, що з допомогою фашистської Німеччини є можливість вигнати большевиків з України. Все наступне захитало мою впевненість у правоті справи, за якою я йшов багато років. Гітлер і його поплічники принесли моєму рідному українському народові багато крові, горя і сліз. Це вони спалювали міста і села рідної України, вбивали і ґвалтували моїх братів і сестер по крові, гнали моїх земляків на каторжні роботи в Німеччину, руйнували багатовікову культуру і мистецтво.

Я запитував себе — чому українські націоналісти, які проголосили себе борцями за самостійну Україну — Бандера, Мельник, Боровець та інші — не стають на захист свого народу від навали гітлерівських варварів, чому вони з наказу Гітлера та його гауляйтерів створювали українську дивізію „СС-Галичина", яка брала участь в розстрілі і стратах українських робітників і селян?

Крізь сльози, дивлячись на трупи невинно замучених українських дітей і жінок, я зрозумів, що ватажкам українських націоналістів потрібна влада над українським народом, а не його свобода.

9-річне перебування в еміґрації після війни остаточно переконало мене в цьому. Після розгрому фашистської Німеччини українські „отамани" знайшли нового хозяїна в особі американського імперіялізму і стали його платними аґентами. Інтриґани і авантюристи типу Степана Бандери, Миколи Лебедя, Андрія Мельника, Свирида Довгаля, Володимира Доленка, Тараса Боровця, Івана Багряного, Зенона Матли, Миколи Капустянського та інших подібних до них „політичних діячів" продалися іноземним розвідкам, на завдання яких намагаються організувати шпигунство, терор та диверсії на Україні.

Як мені відомо, ці отамани" та їх організації ніякої політичної сили не становлять. Вони є тільки кадрами для американської та інших імперіялістичних розвідок. За плянами і вказівками американців, адмірала Стівенса, Дон Левіна, Михайла Радика, Александра Пейче, Кейса, Диса, та інших плянується і провадиться вся діяльність українських націоналістичних організацій.

З наказу цих же панів український націоналіст генерал Капустянський намагається сформувати українські „сотні", які від світової громадськости маскуються під виглядом так званих „робітничих загонів". З цією метою Капустянський особисто виїздив у Париж і Вашинґтон, де одержував вказівки від Айзенгатера і Ріджвея по створенню українських частин, які за задумом американських імперіялістів повинні виступати разом з ними.

Якийсь Боровець, що іменує себе „отаманом" і відомий під кличкою „Тарас Бульба" з неіснуючою в природі „українською національною ґвардією" та Багряний Іван з леґіону Петлюри, одержавши доляри, запевняли американців, що їх кадри готові до збройного виступу. Якою сміховинною здається ця заява, коли врахувати, що ці кадри кількості, яка не перевищує десятка пройдисвітів з політично аморального і навіть кримінального елемента, зібрані не на Україні, а в Західній Німеччині серед еміґрантів, які проживають у Мюнхені, Штутгарті, Новому Ульмі, щоб вислужитись перед своїми хозяями і одержати як найбільше долярів та стерлінґів.

Бандера, Мельник, Боровець, Доленко та інші „вожді" силкуються довести, що на Україні є підпільні націоналістичні організації, з якими вони нібито підтримують зв'язок. В дійсності ж український народ ніякої підтримки українським націоналістам не подає, про що добре знають Бандера, Мельник та іже з ними.

Всім українцям в еміґрації відома афера Ярослава Стецька з радіостанцією Антибольшевицького Бльоку Народів, яка знаходячись в Бельгії вела передачі від імені Української Повстанчої Армії, яка нібито існувала на Україні.

Мій багаторічний досвід українського політика еміґранта дає мені право сказати, що український народ ніколи не підтримував бандитських дій українських націоналістів. Всі розмови про рух опору на Україні — це обман, за яким ватажки українських націоналістів приховують свою брудну роботу проти українського народу, намагаючись втягти в цю авантюру рядових українських еміґрантів.

В українських націоналістичних ккола та їх організаціях панує хабарництво, злодійство, моральний розклад і боротьба за свій особистий добробут. Так Созонтов і Довгаль привласнили велику суму грошей, яку Довгаль зібрав серед українських еміґрантів на т. з. „позику визволення України".

Созонтов, Довгаль і Микола Левицький пропивають ці гроші в кабаре і барах. Непитущому Іванові Багряному його частка вручається готівкою. Відомий бандерівський бандит Стецько тягне англійські гроші з каси АБН.

Бандера в свою чергу одержує хабарі за шпигунство і торгує наркотиками. Доленко всіма засобами намагається нажити доляри і лізе в „президенти" УНР. Микола Лівицький, щоб створити видимість великої кількості членів, керованої ним Української Національної Демократичної Спілки, платить гроші тим, хто дає згоду бути в цій організації.

Перебуваючи в еміґрації, бачучи старання ватажків еміґрантських організацій Бандери, Мельника, Капустянського, Багряного Боровця та інших у підготовці на завдання своїх американських хозяїв, т. зв. „леґіонів" і шпигунів, я часто задумувався над тим, для якої ролі вони готуються і все більше і більше переконувався в тому, що вони можуть бути використані так само як при гітлерівській окупації України, як убивці невинних людей.

Я не маю сумніву, що викладені мною думки цілком поділяють ті рядові т. з. „переміщені особи" та еміґранти, які залякані злобною наклепницькою пропаґандою про репресії при поверненні на Радянську Україну і з ласки своїх проводирів позбавлені будь-яких політичних прав ведуть злиденне напівголодне життя в таборах Західної Німеччини.

Мене до глибини душі обурив останній факт безцеремонного командування американців над українськими еміґрантами та їх організаціями. Так 3 квітня 1954 року виконавчий орган УНР одержав з Вашинґтону категоричний наказ за підписом адмірала Стівенса в усіх своїх діях безперечно коритися вимогам Американського Комітету по Боротьбі з Большевизмом.

Ця директива Стівенса обурила не мене одного. 8 квітня 1954 року в Мюнхені в клюбі під назвою „Крапка над і" виступив український націоналіст д-р Ортинський, який обірюючись, сказав присутньому на зборах українських націоналістів керівникові т. з .Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Европі — американцеві Радику:

„Ви диктуєте Україні умови гірші, і страшніші ніж це робив свого часу Гітлер".

Д-р Ортинський тут же в присутності видних проводирів українських еміґрантів, де були також міністри УНР Воскобійник і Микола Лівицький, заявив: „Я, Ортинський, націоналіст і німецький коляборант, організатор української дивізії, боєць під Бродами, питаю вас, пане Левицький, на якій підставі виконавчий орган УНР веде переговори з американцями, не інформуючи і не маючи згоди української громадськости, хоча б тієї, що перебуває в еміґрації. Ви не маєте права говорити і виступати від імені українського народу. Український народ не визнає УНР. Ви йдете на службу до американців, як аґентура за жалюгідні 300 — 500 німецьких марок із вашого веління українці повинні виконувати службу аґентів, займатися шпигунством і друкувати літературу від імені т. з. „Інституту Дослідження Народів Союзу РСРС".

Чого хочуть для нас українців американці? Вони хочуть як Гітлер поділити Україну на комісаріяти, тобто віддати її на поталу капіталістам. Українська Національна Рада, ідучи на поводу Вашинґтону, має намір знищити все те, що нашому українському народові дала Москва. Хай мене американці посадять в тюрму, але я перед усім світом відкрито повинен заявити: большевики нам дали більше, ніж волелюбна Америка у своїх обіцянках".

Мені доводилося розмовляти з німцями, які повернулися з полону і працювали в Києві та інших містах України. Вони розповідають, що на Україні під керівництвом большевиків розвивається національна культура, мистецтво, скрізь чути українську мову, під час національних та інших свят на будинках майорять українські національні прапори.

На Україні вони бачили, як збільшується кількість театрів, клюбів, бібліотек, санаторіїв, лікарень, дитячих садків та ясел. Цього ви, панове американці і українські проводирі, не зможете спростувати. Українці ніколи не захочуть перетворити свою батьківщину в колонію американських та інших капіталістів.

Аналізуючи діяльність українських націоналістичних організацій, я прийшов до переконання, що для кожного чесного українця, який бажає справжнього щастя своєму народові, розквіту його духовних і матеріяльних сил не по дорозі з цими т. зв. „вождями" і „отаманами", що місце чесного українця на Радянській Україні, серед свого народу.

Добровільний перехід в НДР ватажка ПТС Трушновича поклав край всім моїм ваганням. Я остаточно розірвав з українськими націоналістами і переходжу на бік соціялістичного табору. Я хочу решту свого життя присвятити роботі на благо мого народу!

Кінець.

ЗАЯВА

УКРАЇНСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО БЮРА В СПРАВІ ЗАХОПЛЕНОГО БОЛЬШЕВИКАМИ ЙОСИПА КРУТІЯ

18 травня ц. р. радіо Київ подало заяву Йосипа Крутія, надруковану в Московській „Правді" і „Радянській Україні" про причини його, нібито, переходу з Західньої Німеччини на совєтську сторону.

Українське Інформбюро на підставі матеріялів, зібраних з вірогідних джерел, заявляє:

1. Твердження органів совєтської пропаґанди про добровільний перехід Йосипа Крутія на сторону большевиків, як і багато інших його тверджень, не відповідає правді.

Крутій був добре матеріяльно забезпечений і докладно знав про нужденні умови життя в СССР. Маючи 73 роки, хворий і знесилений, він не мав найменшої рації в останні дні свого життя свідомо йти на поневіряння в СССР.

Безсумнівно, що Йосип Крутій став черговою жертвою дикунського викрадення і був схоплений в квітні місяці цього року совєтською таємною поліцією під час його подорожі до західнього Берліну, де він мав побачитися з своєю дружиною, що мешкала в східньому секторі міста.

В українському політичному житті він ніколи і ніяких керівних становищ не займав. Як німецький підданий Йосип Крутій був далекий від українського політичного життя і займався своїми приватними справами. Схоплення Крутія совєтською таємною поліцією і роздування цього в небуденний факт, слід роцінювати як негідну спробу комуністичних людоловів приховати недавні добровільні переходи відповідальних совєтських урядовців в Европі та в Австралії на бік демократичного Заходу.

2. Твердження совєтських органів, передані начебто з волі самого Крутія, про його близьке співробітництво з видатними українськими політичними-діячами Михайлом Грушевським, Володимиром Винниченком, Андрієм Лівицьким, Ісааком Мазепою, Андрієм Мельником, Іваном Багряним та іншими, потрібне совєтам з метою штучно підняти значення викраденого Крутія в очах цілого світу та підірвати моральну силу й значення названих діячів у очах українського народу. Для близького співробітництва з тими діячами, Йосип Крутій не мав ні відповідного інтелектуального розвитку, ані потрібних організаційних даних.

Зміст тексту підробленої або вимушеної нелюдськими тортурами заяви Крутія, її стиль і сам факт опублікування в центральній совєтській пресі свідчить про те, що її безпосередніми авторами є безприкладні фальшивники з так званих органів совєтської безпеки і пущена в рух як пропаґандивний матеріял у холодній війні большевиків проти антикомуністичного Заходу та проти українського самостійницьккого руху.

3. Твердження, що нібито так звані українські націоналісти, проголосили себе борцями за самостійну Україну, не ставали на захист українського народу від навали гітлерівських варварів, є звичайною комуністичною брехнею. Якраз українські борці за самостійність зорганізували масову національно-визвольну партизанську боротьбу проти нацистів на всіх просторах України. Від першого дня вступу гітлерівських полчищ на територію України — українські самостійники були нещадно розстрілювані гестапівцями, до речі дуже часто на доноси енкаведистської аґентури, що була залишена в Україні для провокативної роботи. А вже цілком безсоромною витівкою є твердження, що нібито українська дивізія „Галичина" розстрілювала українських робітників і селян. Це військове з'єднання ні в яких каральних акціях проти мирного населення ніколи участи не приймало. Дивізія „Галичина" боролася тільки на реґулярних протибольшевицьких фронтах.

4. Нарешті, твердження про те, що українські національно-політичні сили і їх провідні діячі на еміґрації стоять до послуг чужих держав є підлим фальшуванням ідеї й мети українського самостійницького руху. Це оббріхування відданих патріотів України робиться з ціллю дискредитації української антикомуністичної боротьби в очах народів СССР і перед опінією вільного світу.

Українські національно-незалежницькі сили на еміґрації разом з представниками інших народів, поневолених московськими комуністами, борються за всебічне національне й соціяльне визволення українського народу від кремлівських узурпаторів. Завдання Української Національної Ради — репрезентанта Української Народньої Республіки, що стала жертвою большевицької агресії, була окупована совєтами в 1920 році — вибороти волю для українського народу і відновити ні від кого незалежну Українську Народню Республіку, де б народ сам був господарем своєї землі, а не об'єктом нечуваної експлуатації і жорстоких експериментів з боку антинародної кліки Кремля. Нинішня так звана УССР, як про це вже відомо вільному світові, є лише фікцією держави. Народ в УССР позбавлений найелементарніших прав розпоряджатися своєю долею.

Надання з ласкавого дозволу Москви червоносинього прапору Україні, чи утворення фіктивних міністерств закордонних та військових справ, як також роблення нібито інших поступок українському народові, є цинічним фальшуванням самостійности, метою обдурити український народ і його сили спротиву.

5. Афера з викраденням Крутія і розголос усіма засобами пропаґанди сфабрикованих заяв в Совєтському Союзі, як також розстріл українського революціонера - підпільника Василя Охримовича буде використано большевицьким режимом в Україні, як привід для нової хвилі терору, репресій і знущань з українських робітників, селян та інтеліґенції під вивіскою боротьби проти українського націоналізму. Це буде формальна причина для дальшого винародовлення України від українського населення різними способами, в тому числі й посиленими засланнями на так зване освоєння цілинних земель, тощо.

Такий правдивий сенс інсинуацій органів совєтської пропаґанди, втілених у сфальшовану заяву чергової жертви большевицького терору — Йосипа Крутія.

(Укр. Інформ. Бюро).
Мюнхен, 20 травня 1954 р.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ст. Луїс, Мо.

Свято Матері.

Заходами місцевого відділу „Союзу Українок" відбулося в нас у неділю, 9 травня, Свято Матері. Коли піднято куртину в нашому Народному Домі, то глядачі побачили сцену, гарно прибрану відповідними декораціями, чолове місце серед яких займав прикрашений образ Матері Божої.

Свято відкрила предсідниця відділу „СУ", п. Єзуско, зазначуючи при тому, що на Україні не мають матері свого свята, тому тим більше важливим є факт, що тут маємо змогу гідно їх вшанувати. Після того Уляна Томин віддеклямувала вірш Уляни Кравченко „О Мамочко", а зібрані на сцені діти відспівали „Многая Літа".

Змістовний реферат відчитала п. Марія Томин. Потім знову виступили діти й вивели танок „Царівна". Слідувала „Коломийка" у виконанні трьох пар: Богдан Стецько і Люба Гадзіма, Андрійко Храпливий і Аня Недільницька, та Богдан Стефанишин і Ганя Стецько. Пісню „Мама" (слова С. Скобель, на мел. „І шумить, і гуде") відспівали всі діти. Ганя Стефанишин віддеклямувала „Матінці", Марійка Дмитришин — „Величаєм Тебе, Мамо", Ірка Недільницька — „Мамо, Матусю", а Богдан Стецько — „На Свято Матері". Також „Очайдушки" виконали три хлопці: Б. Стецько, А. Храпливий і Б. Стефанишин. Потім проведено ще одну співогру „Курятко", укладу п. М. Храпливої, в якій головну ролю виконувала Уляна Томин при співучасті інших дітей. Далі наші найменші виголосили ще кілька деклямацій: Христя Цимбала говорила „Чи є в світі що дорожче", Галя Стецько — „Мамі", Богдан Стефанишин — „Гей, чи то раненько зірка засвітила", Андрійко Храпливий — „Маленький Андрійко", а Ганна Недільницька — „Це для Тебе, Мамо". Програму закінчено відтанцюванням „Аркана" у виконанні всіх дітей.

По закінченні програми відбулася спільна перекуска для всіх присутніх. Під час неї забрав слово наш парох, Всч. о. Беньо. Він подякував усім мамам за їхню невпинну працю. Звернув увагу, що діти повинні дякувати Богові кожний день у році за Його найкращий дар — Маму. Вкінці побажав Мамам многих літ і доброго здоров'я. На пропозицію п. Микуляка свято закінчено відспіван- „Многая Літа" всім Мамам.

Це Свято Матері було безперечно одною з найкращих імпрез у нас. Виступи дітей, а зокрема виведені ними танки й співогри, надовго залишуться в пам'яті глядачів. Тут мусимо висловити признання зокрема п. Марії Храпливій за її величезний вклад праці — навчаючи дітей танків і приготовляючи інші точки. На подяку заслуговують диригент церковного хору, п. Гадзіма і п. Цимбала, які акомпаніювали музичні точки на скрипці й гітарі, як також всі інші співробітники й виконавці програми.

О. Г.

Джанставн, Па.

Організація Українського Відділу в Міській Бібліотеці.

Старанням членів Українського Конґресового Комітету в Джанставн, зроблено початок для українського відділу в міській бібліотеці м. Джанставн. На зібранні між місцевими українськими громадянами пожертви — по доляру і по 50 центів — було закуплено низку книжок англійською мовою і передано до бібліотеки.

Серед книжок — твори І. Франка, Лесі Українки і праці — М. Грушевського, Менніга, Смаль-Стоцького та інших.

Бібліотека вислала на руки Голови Відділу Теодора Волощука — подяку.

В. П.

УКРАЇНЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ „КУЛЬТУРТРЕҐЕРІВ" В КАНАДІ

У зв'язку з приїздом до Канади групи совєтських артистів, які роблять турне з своїми виступами по всіх більших містах Канади, Комітет Українців Канади розіслав до всієї канадійської англомовної преси такий протест:

Ми протестуємо проти присутности совєтських артистів на канадійській землі, бо:

1. Канадійські громадяни не можуть переписуватися ані відвідувати своїх кревних в Совєтському Союзі. 2. Совєтський Союз забороняє всяку культурну діяльність, що не притримується строго лінії комуністичної партії. 3. Совєтський Союз забороняє своїм громадянам слухати радієвих програм культурного характеру з-за кордону. 4. Совєтський Союз під покришкою своїх культурних та інших місій використовує волю й свободу Канади для дальшого поширювання справ комунізму й російського імперіялізму. 5. Кремль, якого висланцями є відвідувачі артисти, поневолив мільйони волелюбних людей й поповнює над ними злочини нечувані передтим в історії людства. Хай Кремль дасть волю поневоленим народам і переведе на практиці демократичні принципи, як вони є знані в Західньому Світі, поки його висланники можуть втішатися гостинністю канадійського народу.

В дальшому, український протест звертає увагу, що канадійський уряд повинен був, заки видав дозвіл на приїзд до Канади совєтським артистам, домагатися від совєтського уряду застосувати принципи свободи до поневолених ним народів.

ВАМ НЕ МОЖЛИВО ОБІЙТИСЬ БЕЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, А НАЙКРАЩЕ І НАЙПЕВНІШЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДАСТЬ ВАМ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ!

ФРАНЦІЯ Й ІНДО-КИТАЙ

(Закінчення зі стор. 2)

бо ж китайці дуже довго панували тут, а китайський первень, значний серед населення, відіграє визначну ролю в економіці, зокрема в торгівлі країни. Тож первісність життя в цих країнах (де мешканці ходять лише з клаптем матерії на стегнах, де — як в племенах Мої — ще панує матріярхат і власність та ім'я переходять по матері) не перешкоджає новим політичним гаслам докочуватись до найглухіших осель. Навіть до таких глухих, де хижі виглядають, як купа листя, де керують жінки, яких тут значно менше, як чоловіків, і де за наречену треба дорого платити...

Серце Камбоджі — це широка рівнина, що вигорає під час шестимісячної сухої пори року й буйно проквітає, коли дощі падають у травні й червні.

Володар королівства Ляос звичайно перебуває не в столиці країни Вєнтіяне, а в Луангпрабанґу. В королівському палаці зберігається збірка зображень Будди, а серед них безцінна статуя із золота, що її, як оповідають, під час другої світової війни намагався був винести японський вояк. Проте зухвалий впав на сходах палацу і „з нього витекла уся його кров". Після того випадку старшина японської залоги наказав не торкатися палацових скарбів, які тепер загрожені іншими напасниками з півночі.

Білі цікавляться ключем Азії

Але й тут, як в Ганой, як в Сайгоні, день переривається пополудневою спекотою. Праця у великих містах починається рано. Але вже опівдні уряди й крамниці зачинені. Всі охоче віддаються тригодинному відпочинкові. Потім пару годинне нормальне життя — і приходить душний зоряний південний вечір. У Сайгоні запалюються світла численних кафе. Усі столики зайняті. Найбільше тут французьких старшин. Багато моряків. Французька мова *переплітається з іншими чужими мовами*. Багато невиразних авантюристів з невідомих країн. Тут же сидять бородаті місіонери, польова жандармерія, черниці в чорному вбранні, китайці, індуські купці, в'єтнамці й нові постаті, що приковують до себе увагу присутніх. Це — американці.

Їх щораз більше на вулицях Сайґону. Вбрані по-цивільному, вони тримаються окремо, спостерігають, фотографують, заповняють летовища, стоять біля телефонів... Могутня заокеанська країна дуже цікавиться навдиким закутком Азії. Недарма цей закуток називають „ключем Азії".

На узбережжі, де вдень турботливе сновигання джонок, увечері ставлять столики й продають джус з цукрової тростини. Ручні радіоапарати розносять джазову музику. Сновигають хлопці, продаючи горіхи й овочі. У бічних провулках місцеві гульвіси п'ють з великих глеків через довгу тростину п'янке рижове вино.

Хвилеве забуття про щораз ближчу бурю, яка скочується на південь з гір, де колись завзято боронився Дієнбієнфу, що, при швидкій помочі міг був бути Альказаром, але став Сталінградом.

Криниця золота

Зацікавлення світу Індо-Китаєм в'яжеться не тільки з його загрозливим політично-військовим положенням. Це ж країна, що може стати криницею золота для тих, хто вложить сюди гроші й енергію.

Лише на півдні, в околицях Сайґону, вирощено вже півтора мільйона ґумових дерев, що постачають ґуму для автового промислу в цілому світі. За ґумові факторії провадиться окрема мала місцева війна. Оборона тут особливо міцна.

Велику користь приносять країні цукрова тростина й цукрова пальма, що дають високоякісний цукор та різні солодкі напої, листя, яким звичайно вкривають доми, й тверде будівельне дерево. Широко плекається кукурудза, тютюн, горіхи, овочі, ярину, бетель тощо. Лісові вироби й лісова сировина прокормлюють значну частину населення.

Проте риж і риба — це дзу, чай, каву, корінняки, підстава існування бідного населення. Риж вирощується в такій кількості на плодючих рівнинах півдня, що його вистачає, щоб прогодувати все населення Індо-Китаю і лишається багато на вивіз. Гирло Меконґу завжди експортує риж — навіть у неврожайні роки. Рибу їдять всі й її ловлять. Це головне джерело існування незаможних мас. Її виловлюють з моря, з заток, з рік і з наводнених полів. Їдять її свіжу й сушену — вона подається й продається всюди. М'ясо (переважно свинина) дороге і не становить підставової їжі індо-китайців.

А в недосліджених, але багатющих надрах землі вже тепер виявлено поклади вугілля, заліза, хрому. Самоцвіти й золото вже переходять в руки підприємливих.

До того доходить дешева людська робоча сила й великі можливості використання водної енергії.

Країна майбутнього, проте, має ще дуже малий промисел, представлений головно млинами та текстильними варстатами, що обслуговують лише місцеві потреби.

Війна відваги й розпачу

Війна в Індо-Китаї — це вузол найскладніших питань, це „війна відваги й розпачу", як ефектно назвав її у довжелезній каблеграмі висланець поширеного тижневика „Тайм". За його твердженням, це війна, де великі ідеї переплутані з малими, але все таки це війна ідеологічна.

Це війна, де одні жертвують усе найдорожче, включно з життям, і війна, де інші роблять добрий „бизнес". І це війна дуже непевна з військового погляду. Це партизанська війна, як в Кенії, де ніхто не знає, хто приятель, а хто ворог. „Людина, що варить вам страву, або веде ваше авто, в одній країні може бути Мав-Мав, а в другій В'єт-Мін". Це громадянська війна, де земляк воює з земляком часто з причин не переконання, а географічного положення й тимчасових політичних впливів в даній місцевості.

В'єтнамські націоналісти запевняють, що половина або й більше в'єтмінців, це не комуністи, але своєрідні націоналісти, які переконані в потребі вигнати французів. В'єтнамський старшина, що займає високе становище в армії, яку вишколили французи, заявив: „На кожних сто осіб в цій країні, дев'ятдесят вичікують і не мають власного погляду... Цих дев'ятдесят бояться двох в'єтмінців і дають їм інформації, або не інформують їх. Вони також бояться французів, але вони не бояться нас. Ми мусимо зміцнитись. Бао Дай мусить діяти..."

В Індо-Китаї необхідна дія. І не тільки така, якою в нетрях поповзують танки. Дія повинна бути й в площині прямування до справедливости, себто до волі, якої прагне пробуджене населення країни. „Неможливо виграти непопулярну війну", стверджують французькі, досвідчені в індо-китайських справах, старшини.

Танки загрузнуть в болотяних нетрях, вони будуть завалені камінням в гірських переходах, вони побільшать собою купи іржавого заліза на всіх недавніх побойовищах, якщо з ними не підуть носії інших світоглядів, інших правд, інших відвічних, але цілком забутих в нашому столітті гасел...

А головне, якщо вільний світ не перестане подавати руки катам волі й запрошувати їх вирішувати долю Індо-Китаїв, як це діється тепер у Женеві.

Чи може тільки байкарям ясно, що виходить, коли: „суддею був ведмідь, вовки були підсудки"...

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

З ГРЕЙТ МЕДОВЗ НА СОЮЗОВЕ СВЯТО В НЮ ЙОРКУ

Свято з нагоди 60-ліття нашого Українського Народного Союзу, та ще в Карнеґі Гол. Як же ж не поїхати? Хіба ми, старе покоління, доживемо ще 75-ліття?

Десять років тому, коли відбувалося подібне свято з нагоди 50-ліття УНСоюзу, поїхало нас 5 осіб з 143 відділу. Але тепер уже двоє бракує, відійшли у вічність. Остало нас троє. Але на Союзовий ювілей поїхало аж 45. Тим разом заважила молодь. Поїхали ми автобусом з гарною назвою в англійській мові, яку виписала наша молода артистка-малярка, п-ні Олена Хрущ, з Джансинбурґ. Зорганізуванням поїздки занялася молода п-ні, Ольга Смерека. Їдучи, ми почували себе гордими, що будемо присутні на такому великому народному святі. По дорозі співали релігійні та народні пісні та могутнє „Христос Воскрес". Як приїхали під Карнеґі Гол, побачили море людських голів. Ці тисячі, як і ми, прийшли пошанувати велику ідейну працю УНСоюзу і віддати честь нашим піонерам.

Не можу описати враження, якого я зазнала в час концерту. Це вже понад мої сили. Пишу тих кілька слів тільки тому, щоб висказати подяку від нашої громади за те свято. Усім нам живо билося серце з радости, як ми гляділи на сцену, на той живий образ квітів, як слухали чудових мельодій, як приглядалися нашим прекрасним танкам. Що за чудові наші народні строї, яка краса! Але яка посвята збоку тих, що приклали труду до цього Фестивалю!

Ми, себто такі, як я, вже люди старші, фізично знеможені. Весь час мучить нас думка: що буде по нас? А тут наш цвіт перед нами, на сцені. Бачимо, що тільки ми старіємось, але Батько — Союз молодіє і чим далі в літа, тим сильніший і тим пильніше охороняє те, що було дороге нашим піонерам-основникам. Дай Боже, щоб, святкуючи 75-ліття, УНСоюз був ще молодшим і ще сильнішим, а ми, старі, щоб могли дожити ще й тої щасливої днини.

Ева Дудяк,
Гакетстави, Н. Дж.

Вступайте в члени УНСоюзу!

Посмертні Згадки

НИКОЛА ЮЩКЕВИЧ, член Укр. Запомогового Т-ва „Дністер", відд. 361 УНСоюзу, помер 23-го травня 1954 р. Покійний родився 1881 р., у Вібрці, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1907 р. Належав до цеї організації 47 літ, беручи активну участь у відділах 174, 143, та урядником при 361 відділі. Полишив горем прибиту дружину Катерину, дочок Марію, Анну і Сузанну та сина Станислава. Похорон відбудеться в середу, 26-го травня о год. 9:30 з похороного заведення П. Яреми. — В. И. П.!

Уряд Т-ва „Дністер".

ЄВА ГАЙВА, член 345 відділу У. Н. Союзу в Міннеаполіс, Мінн., померла по довгій і тяжкій недузі 20-го травня 1954 р., проживши 47 років. Покійна родилася в Україні. Полишила в смутку мужа Петра і двоє дітей Ольгу і Євгена. Похорон відбувся 22. травня з церкви св. Михаїла. — В. Й П.!

С. Касіян, секр.

Ділимося сумною вісткою, що наша Найдорожча Сестра, Мама, Бабуня і Теща

бл. п. Іванна з Федоровичів Шухевич

упокоїлася в Бозі 16-го травня 1954 р., в Сиднею, Австралія, в 60 р. життя.

ПАНАХИДА

відбудеться в неділю, 6-го червня о 11-ій год. перед пол. в каплиці св. Юра при 7-ій вул. в Ню Йорку.

Горем прибиті
Ірина Соболта — сестра
Юрій Федорович — брат
Ірина Любчак, Стефанія Строкон — доньки
Д-р Іван Шухевич, інж. Юрій Шухевич — сини
Тетяна й Івонн Шухевич — невістки
Д-р Осип Любчак, інж. Микола Строкон — зяті
Ірина, Андрій, Марко, Степан — внуки.

• РОЗШУКИ •

ШУКАЮТЬ СПОНЗОРІВ
ІВАН ПІҐАН в Венесуелі, та МИХАЙЛО МИКИТЮК в Англії,
які є в квоті на черзі до виїзду до ЗДА просять добрих людей допомогти їм приїхати до ЗДА через виставлення афідевітів (афідевіти можуть підписати й не горожани). Кошти переїзду покривають самі аплікани.
Голоситися до ЗУАДК-у
United Ukrainian American Relief Committee
866 N. Seventh St., Phila. 23, Pa.

Дмитро Кочерга пошукує свого сина ІВАНА КОЧЕРГА, років 28, який до 1945 р. перебував в Німеччині, в Берліні. Хто знав би дещо про нього, прошу подати вістку на адресу:
DMYTRO KOCHERHA
520 E. 11 St., New York 9, N. Y. U.S.A.

ПЕТРО ХІМЯК
пошукує
МИХАЙЛА ХІМЯКА з дому Конюшки К. Прошу відгукнутися на адресу:
516 POPLAR STREET
PHILADELPHIA 23, PA.

ТАРЗАН, ч. 3282. Прошу!

Коли наступного ранку Тарзан і Гемнон снідали, прийшов до них невільник. — Немона вимагає негайної вашої присутности — сказав він.

— Що ж тепер? — запитав Тарзан. — Ніхто не знає, — пробурчав Гемнон, — чому його запрошують на авдієнцію, аж її не відбуде.

— Це зовсім можливе, — завважив він, — що ми маємо дістати яку почесть... або вислухати присуд смерти.

— Заради мене, якщо вже й не заради вас — остеріг Гемнон, — не настроюйте вороже Немону. Я ще не готовлюся вмирати!